A°. 1848. N°. 124.

ARNHEMSCHE COURANT.

De prijs dezer Courant, die geregeld *vijfmaal* 's weeks wordt uitgegeven, en wel op *Dingsdag*, *Woensdag*, *Donderdag*, *Zaturdag* en *Zondag*, is *f* 5 in de drie maanden.

ZONDAG 18 JUNI.

De prijs der Advertentiën is, van een tot *vijf* regels, *f* 1.00, en voor elken regel daarboven 20 centen, behalve 35 centen zegelregt, voor elke plaatsing.

Vrijheid van godsdienst en onderwijs.

IV.

Het is inderdaad verwonderlijk hoe sommigen het thans nog wagen durven in het openbaar met de zotte sprookjes en verzinselen voor den dag te komen, met welke zij zoeken de vrijheid van godsdienst verdacht te maken en de publieke opinie op het dwaalspoor te brengen. Men moet wel zeer sterk vertrouwen op de onverdraagzaamheid, de kortzigtigheid en de vooringenomenheid der Nederlandsche protestanten, wanneer men rekent door dergelijke machinatiën het publiek te zullen blinddoeken. Wanneer de onderwijzers tegen de vrijheid van onderwijs petitioneren, zoo verwondert ons dit niet. Zij staan daarin gelijk met de protectionisten die begrijpen dat bij de concurrentie, die nu ontstaan zal, de oude slentergeest gedaan heeft. Zij beroepen zich op hun individuëel belang; op de vermeende schade die hen onderwijzers treffen zal, zoo er zich nevens hen mededingers opdoen, en zij niet vlug of knap genoeg zijn de mededinging uit te houden. Maar juist daarom, omdat het slechts ééne *private zaak des onderwijzers*, een *particulier* belang is, kan eene regering die is zoo als zij behoort te zijn en eene volksvertegenwoordiging, die *het volk* vertegenwoordigt, aan dergelijke klagten geen gevolg geven. Want regering en vertegenwoordiging zijn daar om het *algemeen* belang te behartigen en mogen niet om den onderwijzer een ruimer bestaan te verzekeren de burgers versteken van het regt om te kiezen aan welken onderwijzer zij hunne kinderen het liefst toevertrouwen. De onderwijzer is voor het publiek en niet het publiek voor den onderwijzer. Onderwijs is eene zaak van vertrouwen en niemand heeft regt over benadeeling te klagen, omdat hij uit eene zekere klasse van personen, die niet dan na streng onderzoek zijn toegelaten en onder voortdurend toezigt der overheid staan, aan den een boven den ander de voorkeur geef.

Hetgeen wij zeven jaren geleden (in januari 1841) over dit onderwerp zeiden is nog zoozeer in deze dagen van toepassing, dat wij meenen niet beter te kunnen doen, dan hetgeen wij toen reeds ter neder schreven, hier nogmaals te herhalen:

»Wat men te doen had, was dood eenvoudig: de *speciale admissie* afschaffen; iedereen, die van staatswege een getuigschrift van bekwaamheid had erlangd, en tegen wiens moraliteit geene regtmatige bezwaren bestonden, verlof geven, om, waar hij goed vond, eene school te openen. — Ziedaar wat begeerd werd, en met regt begeerd werd, inzonderheid door de katholieken, die hunne kinderen liever naar een' katholieken schoolmeester dan naar een' protestantschen zenden wilden, en zulks menigwerf niet konden, omdat in hunne gemeente geen katholieke schoolmeester geadmitteerd was. — Geblaer bij de ultra-protestantsche zeloten. En waarom, op wat grond? Met welk regt willen zij beletten dat de roomschen vijf en twintig scholen, zoo zij dit goedvinden, in elke gemeente oprigten en niet het minste papkind meer aan eene protestantsche zorg vertrouwen? Kunnen zij niet eveneens doen? Wil iemand hen dwingen hunne kiekens aan de »antichristische" of »bij»geloovige" sperwers over te leveren? — Ja, maar de eendragt? — Er heerscht altijd godsdienstige eendragt, waar geene sekte zich suprematie aanmatigt, en ieder de andere met vrede laat; gelijk, niet alleen uit godsdienstig maar ook uit regtelijk oogpunt beschouwd, behoorde te gebeuren.

»En mogt al, hetgeen wij geenszins gelooven, de eendragt vorderen, dat kinderen van verschillende sekten op dezelfde scholen worden vereenigd, — welnu laten dan de ultra-protestantsche ijveraars hunne kinderen naar de roomsche schoolmeesters zenden. Willen zij dit niet, met welk regt willen zij dan de katholieken, de joden dwingen, om hunne kinderen naar protestantsche schoolmeesters te zenden?

»Even beleedigend voor hunne katholieke medeburgers als voor de regering, wordt door eenige anti-roomsche zeloten de vrees geuit voor hatelijke leerstellingen die op de »roomsche »scholen" zouden worden geleerd. Maar vooreerst is er geene quaestie van het oprigten van »roomsche scholen;" het is niet te doen om verschillende *godsdienstscholen* op te rigten; er is geen sprake van luthersche, remonstrantsche, mennonitische, levitische scholen; hetgeen men wil, is, bij het ter school zenden zijner kinderen, vrije keus hebben; hetgeen men thans niet heeft. Ten tweede, wil niemand de scholen van het oppertoezigt der regering ontheffen. De regering blijft verpligt *te waken dat er op geene school onzedige, onwettige, rustverstorende stellingen worden geleerd.* Er is volstrekt geen quaestie van vrij onderwijs, in den zin van *losbandig onderwijs*; er is slechts quaestie om iedereen die door eene bevoegde staatscommissie als geschikt tot onderwijzer erkend is, de bevoegdheid te geven om *waar hij wil* eene school te openen.

»Men laat elken doctor in de regten, in de geneeskunde, vrij, zich te vestigen waar hij wil. Als eenmaal het diploma van geschiktheid hem van staatswege uitgereikt is, heeft nog niemand het in de hersenen gekregen, te beweren dat hij, alvorens zich ergens te kunnen nederzetten, nog eene *speciale admissie* behoefde en een vergelijkend examen ondergaan moest. Aan eenen eenmaal geadmitteerden doctor worden dus de gezondheid en het leven van al de burgers die zich aan hem vertrouwen willen, overgelaten; hun getal is voor geene gemeente beperkt; nergens hebben zij een tweede examen door te staan; maar eenmaal geadmitteerde onderwijzers, personen van staatswege geschikt verklaard tot schoolmeesters, behoeven nog eene *speciale admissie* om zich ergens te kunnen nederzetten; en waarom? Waarom mogen de burgers, die volmaakt vrij zijn in hunne keuze betrekkelijk den doctor aan welken zij hunne gezondheid, hun leven; de gezondheid en het leven hunner vrouw, hunner kinderen, vertrouwen willen, niet even vrij zijn in de keuze aan welken schoolmeester zij hunne kinderen willen vertrouwen? — De doctor, zegt men, is van staatswege geschikt verklaard; — welnu, niemand begeert schoolmeesters die niet eveneens geschikt verklaard zijn. Komen er onbekwame schoolmeesters, dan zal zulks evenzeer de schuld der regering wezen, als het thans hare schuld is dat er onbekwame doctors zijn. Indien de bedoelde commissie van onderzoek even gemakkelijk is met het toelaten van onderwijzers, als onze hoogescholen het zijn met het toelaten van doctoren (in alle vakken, doch vooral in de regten) dan zullen wij, ja, een aantal erbarmelijke schoolmeesters krijgen; doch het is te hopen, dat de regering haren pligt beter zal betrachten aangaande haar opzigt over de commissie van onderzoek, dan zij het doet aangaande haar opzigt over de professoren. — Een professor die domooren toelaat, een curator die zulks lijdelijk aanziet, behoorde door de regering uit zijne betrekking te worden ontslagen, niet minder dan een lid der bedoelde commissie, die ongeschikte onderwijzers toeliet, het verdienen zou.

»Het is verbazend, bijaldien geregtigdheid in Nederland verbazend mag

heeten, sommige lieden te hooren spreken over de gevaren, welke een vrijer onderwijs aan burgerlijke eendragt en ware verlichting bedreigen zou. Omdat een bevoegd verklaard onderwijzer zich *overal waar hij wil* zou mogen nederzetten, zal hij daarom mogen leeren *wat hij wil?* — Mag de doctor, die zich waar hij goedvindt kan vestigen, ingeven wat hem goeddunkt? Zouden politie en justitie het lijdzaam toezien, wanneer het hem behagen mogt te vergiftigen, in plaats van te genezen? immers neen. En waarom zouden dan politie en justitie blinder of lijdzamer zijn, wanneer een onderwijzer de jeugd met verderfelijke leering wilde misleiden?

»Overigens wil niemand, voor zoo ver wij weten, de regering de bevoegdheid ontnemen om ook zelve scholen te onderhouden, en aldaar het te geven onderwijs voor te schrijven. Doch deze scholen *moeten* alsdan in een land, waar alle erkende godsdiensten *gelijke aanspraak* hebben op bescherming, gelijkelijk geschikt zijn voor den belijder voor ieder erkend geloof. Er mag op die scholen geene bijzondere godsdienstleer worden onderwezen. Er mag gesproken worden van een Opperwezen; want iedereen erkent een Opperwezen; — er mag gesproken worden van deugd en zedelijkheid; want iedereen moet deugd en zedelijkheid erkennen. Maar kathechisatiën en psalmen komen op burgerlijke scholen niet te pas. De bijbel moet te huis of bij den godsdienstleeraar worden gelezen. Die den bijbel overal invoeren wil, is in ons oog evenzeer een schijnheilige, als die denzelven altijd aanhaalt. Het is pralen met den mantel der godsdienst, welke men gevoelen, niet uithangen moet. Taal, geschiedenis, enz., moet op de scholen, godsdienst op de kathechisatiën worden geleerd. Gebeden zelfs behoorden op de scholen niet plaats te hebben. De schooluren te openen met een gebed, telkens gestoord door de inkomenden, is weinig eerbied toonen voor het gebed, de plegtigste handeling des menschen; wij zwijgen van de gewone oneerbiedigheid, die op de scholen onder het bidden heerscht, en ligt te verklaren is voor iedereen die zich omtrent de natuurlijke ongeduldigheid of onrust der jeugd niet wil verblinden. Buitendien moet men nooit een mensch, jong of oud, op commando, als een werktuig dat men daartoe opwond, laten bidden. Een gebed, zonder innige stemming, is heiligschennis. En niemand kan zijne stemming dwingen; er zijn uren, waarin men volstrekt niet meester is van zijn gemoed, waarin kalme ernst onmogelijk is. Zoodanige uren zijn dikwerf voor de jeugd, inzonderheid op scholen verzameld, aanwezig. Alsdan te bidden of te laten bidden, is meer dan ongepast. Op de gouvernements-scholen zou dus, onzer meening, ook dit behooren te worden achtergelaten.

»En nu tot slotsom van hetgeen wenschelijk schijnt: instelling eener behoorlijke commissie ter examinering der kandidaat-schoolmeesters. Verlof aan de geadmitteerden, om, waar zij goedvinden eene school te openen en er het onderwijs, behoudens natuurlijk de maatschappelijke verpligtingen, in te rigten naar goeddunken. Invoering van gouvernements-scholen waar de regering zulks dienstig acht, met verbod om aldaar godsdienstige leerstellingen of iets van dien aard te behandelen; naardien dezelve voor de verschillende godsdienstbelijders evenzeer geschikt en ingerigt moeten zijn. Oppertoezigt der regering over alle scholen en onderwijzers. Verantwoordelijkheid van de leden der commissie van onderzoek, alsmede van den minister voor het Onderwijs."

Buitenlandsche berigten.

DUITSCHLAND.

Hamburg, *14 juni.* De stoomschepen *Skirnet* en *Bertha* zijn den 10den, met Zweedsche troepen uit Gothenburg te Nyborg aangekomen. De Koning van Denemarken is van Frederiksborg over Kronborg naar Malmoë vertrokken, waar hij Koning *Oscar* en de Prinsen *Carl Gustaaf* en *Oscar* trof, en eene wapenschouwing gehouden werd. Daarop vertrok de Koning naar Landskroon, waar de beide Koningen de artillerie en andere troepen inspecteerden, en keerde over Elseneur naar Frederiksborg terug. Op de kusten van Malmoë staan thans 15,000 man met 60 à 70 stukken geschut, en op de reede liggen onderscheidene oorlogschepen, andere worden verwacht, alsmede 12 à 16 Russische schepen.

— Van het tooneel des oorlogs verneemt men niets belangrijks; de Denen waren van Apenrade weder teruggetrokken, doch hier en daar kwamen de wederzijdsche voorposten met elkander in schermutseling.

— Naar men uit Kopenhagen verneemt gaat de maritime regtbank steeds voort met het condemneren van Duitsche handelsschepen.

Weenen, *12 juni.* Het ministerie van Oorlog heeft een courier van den generaal *Radetzky* ontvangen, die berigten overbrengt, tot den 5den dezer loopende. *Radetzky* zegt daarin, dat hij op nieuw plan heeft zich naar Verona te wenden; maar daar de directe weg daarheen niet zonder gevaar geweest zoude zijn, zoo zal hij de Adige bij Legnano overtrekken en te gelijker tijd Vicenza aanvallen, waardoor hij zich vereenigen zal met het reserve-leger van den generaal *von Welden.* Het ministerie van Oorlog heeft daarop besloten, onverwijld aanzienlijke versterkingen naar het Oostenrijksche leger in Italië af te zenden.

— Uit Praag hebben wij treurige gebeurtenissen mede te deelen. Aldaar is een opstand uitgebroken, waarvan wij den uitslag niet weten; deze moet echter hoogst gevaarlijk zijn geweest, en in zijne gevolgen nog gevaarlijker kunnen worden. Uit een oploop op straat, een barricaden-strijd zal het nu waarschijnlijk tot een oorlog der Czechen tegen Duitschland komen. Het Slawische vraagstuk nadert zijne oplossing. Op den achtergrond staat echter Rusland, uitgerust tegen het westen. Wij laten hier twee uitvoerigere berigten volgen:

Praag, *11 juni*, *'s middags 12 ure.* Zoo even komen wij uit de Feyn-kerk, waar een Ruthenische domheer een mis volgens zijnen rythmus gelezen heeft waarbij de Slawische afgezanten tegenwoordig waren, toen op de markt (een groot rond plein) eene ontzettende menigte menschen voor onze oogen staan, welke de aldaar op eene lange rij staande militairen van alle kanten hebben ingesloten. De opgewondenheid is vreeselijk, alles loopt op de straten door elkander. De ons begeleidende eerewacht van den Swornost houdt halt, laat ons twee aan twee uit haar midden, schaart zich om in gesloten gelederen naar hare posten te trekken. Twintig passen verder ontmoet ons reeds een door 6 man nationale garden beveiligden tamboer, die de alarmtrom roert. Eindelijk krijg ik zekerheid omtrent de aanleiding. Reeds sedert een paar dagen is de misnoegdheid over den plaatscommandant, prins *Windischgrätz* sterk toegenomen, vooral toen het gerucht zich verspreidde dat hij op den de stad beheerschenden Wijschhrad, den Lorenzberg en de Jozefs-kazerne geschut had laten planten en er brieven werden gewisseld tusschen de bezettingen van hier en van Lemberg, dat men niet langer den overmoed der civilisten zou dulden enz. Heden, den eersten Pinksterdag, begeeft zich eene deputatie studenten, vrijkorpsen en burgers naar den kommandant en eischt 24 stukken geschut, 2000 geweren en 80,000 patronen. Hij verklaart die niet te zullen afgeven en op de gewapende magt te vertrouwen; om de verwarring nog grooter te maken, laat de nationale garde alarm slaan; de Swornost wordt door het volk overal met woedende kreeten ontvangen.

Dresden, *14 juni.* In Praag is den 12den ll. een *vreeselijke opstand uitgebarsten.* De stad is gesloten; noch gisteren noch heden zijn de posten aangekomen. Reizigers, die zich nog gelukkig uit de stad hebben kunnen redden en met de stoomboot hier zijn aangekomen, brengen de volgende berigten mede: Den 11den eischten de Swornost en de studenten kanonnen en patronen van prins *Windischgrätz.* Het verzoek werd afgeslagen. Daarop verbond het Czechische volk zich met de studenten; de opstand werd voorbereid. Den 12den werd weder godsdienst gehouden op de Roszmarkt onder een' geweldigen toevloed van menschen. Daarop werden plotseling barricaden opgerigt; benden trokken zingend door de stad en begaven zich naar het hôtel van den opperbevelhebber. Daar vonden zij de grenadiers in slagorde geschaard, die het gewapende volk niet wilden doorlaten. Prins *Windischgrätz* had de geheele militaire magt in de wapens laten komen. Ook hier, zegt men, werden barricaden opgeworpen. De Prins liet hun zeggen, dat zoo zij niet terstond de barricaden weder wegruimden, hij die zou laten platschieten en het volk uiteenjagen. Daarop werd er een schot gelost uit een naburig huis, waardoor Prinses *Windischgrätz* gedood werd. De bevelhebber gaf daarop order tot den aanval; de kavallerie chargeerde en sabelde alles wat haar in den weg kwam neder. Van den anderen kant vuurden de grenadiers; de straten werden door kartetsvuur schoon geveegd en de barricaden vernield.

Het volk ging met achterlating van vele dooden op de vlugt; evenwel zijn er ook van de soldaten en officieren eene menigte gebleven, onder welke, naar men zegt, ook een generaal en een overste. Eene menigte verschrikkelijke bijzonderheden ga ik met stilzwijgen voorbij, dewijl ik voor de echtheid daarvan niet kan instaan. Tegen 10 ure in den avond schenen de militairen de overhand te hebben. Daar vlamden eensklaps seinvuren op de hoogten om Praag op, die de boeren uit de geheele omstreek tot bijstand der stad opriepen. Zij stroomden naar de Sandpoort toe, waar de stad niet versterkt is. De slagtersgezellen overrompelden de wacht en braken de poort open, opdat de boeren zouden kunnen binnendringen. Reizigers, die op weg waren naar de stoomboot, hoorden tegen 5 ure in den ochtend hevig schieten aan dien kant.

Berlijn, *12 juni.* In de provincie Posen begint de rust thans van lieverlede terug te keeren. Intusschen worden van tijd tot tijd daden van wreedheid bekend, die aan de eeuwen van barbaarschheid herinneren. Zoo heeft men op derdehalf uur afstands van Posen, dezer dagen 8 lijken opgegraven, die allen in hunne uniform, met op de borst zamengebonden handen, en het gezigt naar beneden, in een en hetzelfde graf lagen. Daar de geneesheeren geene uiterlijke teekenen van geweld aan hen konden ontdekken, moeten deze personen levend begraven geweest zijn.

— Terwijl men ons uit Berlijn, 9 ure des avonds schrijft dat de stad in opschudding is en men verdere buitensporigheden vreest, lezen wij het volgende berigt in de *Dusseldorfer Ztg.*: »Zoo even hebben de burgers op het volk geschoten; men eischt dat de militairen uit het tuighuis zullen trekken. Later vuurden ook de soldaten. Er zijn 3 dooden en verscheidene gekwetsten. Men is zeer bezorgd voor den nacht; reeds is men aan het opwerpen van barricaden en loopt met bebloede vaandels door de stad; evenwel ziet men weinig gewapenden onder het volk.

Posen, *11 juni.* Ik haast mij u in eenige woorden te melden dat gisteren avond hier de officieele tijding is gekomen, dat in het koningrijk Polen vlak aan onze grenzen in de onmiddellijke nabijheid der stad Kalisch ten spoedigste een Russisch legerkamp voor 100,000 man wordt opgeslagen; de troepen rukken met geforceerde marschen uit Litthauen, Podolië en Wolhynië aan. Generaal *von Pfuel* zal, zegt men, nog heden uit Berlijn afreizen. Men is hier zeer beducht voor eenen inval van Rusland.

FRANKRIJK.

Parijs, *14 juni.* Het committé voor den arbeid is jl. maandag bijeengekomen. Een der leden, de heer *Dezeimeris* en 60 andere vertegenwoordigers, hebben een voorstel gedeponeerd, dat door de Nationale Vergadering ten onderzoek verzonden is aan de 15 committés. Dit voorstel strekt tot afschaffing van alle noodelooze posten en de vermindering der salarissen van de openbare ambtenaren, het hoogste salaris zou 12,000 franken bedragen. Evenwel zou het tractement der ministers bij uitzondering 24,000 franken kunnen bedragen.

— Gisteren heeft het committé van wetgeving zich met het onderzoek van verscheidene petitiën bezig gehouden. De merkwaardigste of ten minste de zonderlingste is die van zekeren burger *Barête*, die vordert, dat men *meer dan éene vrouw in het huwelijk* zal mogen hebben.

Volgens den petitionaris sleept de ontoereikendheid van éene vrouw voor de hartsbehoeften van een gevoelig man, onderscheidene betreurenswaardige gevolgen na zich. Daaruit wil hij de uitbreiding der maatschappelijke kwaal, namelijk de prostitutie, en de veelvuldige en ergerlijke huiselijke oneenigheden verklaren. De commissie is tot de orde van den dag overgegaan.

— Heden zeide men, dat de heer *Carnot* besloten had, af te treden als minister van Openbaar Onderwijs.

— Zeer ernstige onlusten hebben te Malabat, in het departement Gers, plaats gehad. Voor eenige dagen was er een bode, die dwangbevelen aan belastingschuldigen moest brengen, zoodanig mishandeld, dat eene regterlijke instructie moest worden aangevangen. Den 6den juni begaven eenige regterlijke ambtenaren zich naar Malabat. Reeds te Ville-Comtal konden zij eene zekere gisting onder de landbouwers opmerken, en zagen kort daarop, dat zij gevolgd werden door eene talrijke bende boeren. Toen zij Malabat bereikt hadden, waren de inwoners

der gemeente reeds op de been en eischten, dat de gendarmerie het grondgebied der gemeente zou ontruimen; om hunnen wil nog beter door te drijven, luidden zij de alarmklok, hetwelk in een oogenblik alle boeren van den omtrek op de been bragt. De regterlijke personen, — het gevaar der situatie begrijpende, — ziende dat de militaire magt die zij hadden medegebragt, ontoereikend was om de gisting te stillen, — zonden de gendarmerie terug met bevel om hen te Mélan op te wachten. Ten gevolge dezer handelwijze bleven zij ter prooije aan de zamenscholing, die steeds grooter werd en gewapend was met hooivorken, dorschvlegels, geweren en bajonetten op stokken. Onmogelijk konden zij hunne zending vervullen, weshalve zij besloten te vertrekken en weder in hun rijtuig stapten, waarbij zij verscheidene beleedigingen ondervonden. De volkshoop volgde hen tot Ville-Comtal en groeide bij iedere plaats die zij voorbijtrokken, al meer en meer aan. Te Ville-Comtal dwongen de verbitterde vrouwen de genoemde regterlijke personen hun rijtuig te verlaten en gingen er op hare beurt inzitten. Te voet moesten de ambtenaren, steeds gevolgd door het volk, naar Miéris wandelen, en werden daar, na nog eenige verdere ongeregeldheden, door het volk verlaten en in vrijheid gesteld, waarop zij zich naar Mirande begaven. Volgens de laatste berigten was de orde nog niet hersteld.

— Eergisteren had de minister van Justitie aan de procureurs-generaal bevel doen toekomen, om *Napoleon Lodewijk Bonaparte* te doen opsporen en arresteren. Gisteren na de zitting van de Kamer heeft hij tegenbevelen gezonden.

— De commissie voor de constitutie zet zonder vertraging haren arbeid voort en in weerwil van het verschil van opinie van hare leden is de goede verstandhouding geen oogenblik gestoord. Het schijnt, dat in het ontwerp bepaald wordt, dat niet alleen de president der republiek en de vertegenwoordigers, maar ook de vrederegters, de officieren en de kommandanten der nationale garde bij algemeene volksstemming zullen moeten worden gekozen. De Nationale Vergadering zou de leden van het hof van cassatie, van de rekenkamer en van eene regtbank voor het contentieus benoemen; de regters dezer laatste zouden allen door regterlijke uitspraak afzetbaar zijn. Men wil, dat het stelsel van gezworenen zou worden uitgebreid ook tot de civiele en correctioneele zaken en dat eene nationale jury zou worden ingesteld voor staatkundige misdrijven, die de rust der republiek zouden in gevaar brengen. Er zou ook een Raad van State benoemd worden uit 50 à 60 leden bestaande, door de Vergadering te benoemen en dikwerf aftredende. Deze raad zou staatkundige attributen hebben.

ITALIE.

Rome, 12 *juni*. Het gerucht wordt verspreid, dat Vicenza reeds door den veldmaarschalk *Radetzky* genomen is; intusschen heeft deze tijding nog bevestiging noodig.

Binnenlandsche Berigten.

Amsterdam, 16 *juni*. Gisteren is in de gevangenis alhier overgebragt de persoon van *G. P. Verploegh* (de bekende zoogenaamde posten-begever), ten einde vervolgens naar Hoorn te worden vervoerd, om aldaar de hem opgelegde gevangenisstraf van 3 jaren te ondergaan.

's Gravenhage, 16 *juni*. De *Nieuwsbode* deelt mede, dat in het ontwerp der gewijzigde grondwet, dat aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal, in hare eerstvolgende zitting, zal worden aangeboden, het door de staats-commissie van 17 maart jl., bij het 162ste artikel van haar ontwerp voorgedragen beginsel: GEEN PLACET, *onveranderd* is behouden.

Rotterdam, 16 *juni*. Het stedelijk bestuur van Venlo heeft de volgende petitie tot den Koning gerigt:

»Heeft het stedelijk bestuur van Venlo zich tot dusverre onthouden van manifestatiën, nopens de staatkundige verwikkeling waarin de Nederlandsche provincie Limburg, als lid van het Duitsche Statenverbond, zou kunnen geraken, zoo was dit alleen te wijten aan de zucht van het bestuur, om zich bepaaldelijk binnen den kring zijner wettige bemoeijenissen te houden.

»Een langer stilzwijgen zou welligt kunnen geweten worden aan slaperigheid en gemis aan belangstelling in de welvaart van het gewest in het algemeen en van Venlo met deszelfs strategischen kring in het bijzonder.

»De verplaatsing der Duitsche tollinie, en de insluiting in dezelve van het Hertogdom Limburg, Maastricht en Venlo uitgezonderd, zoude, naar der ondergeteekenden gemoedelijke overtuiging den groothandel, de scheepvaart op de Maas, de nijverheid en zelfs den landbouw van het gewest eenen gevoeligen slag toebrengen. De meest ijverige voorstanders der afscheiding van Nederland, hebben dit moeten erkennen, en met betrekking tot den landbouw, de alles afdoende omstandigheid niet kunnen betwisten, dat de veestand van Limburg nooit beter, talrijker en krachtiger was dan thans en sedert 1839.

»De ondergeteekenden zich meer uitsluitend willende bepalen tot de stoffelijke belangen der stad Venlo zelve, en van dat standpunt vermeenen zij Uwer Majesteit, in overweging te mogen geven, hoezeer nadeelig eene eventueele afscheiding van Limburg voor de stad Venlo zou moeten worden.

»De adressanten mogen wel is waar, het vertrouwen koesteren, dat bij eene onverhoopte verwezenlijking derzelve, voor de belangen, van de sedert eeuwen met de Nederlanden, vereenigde stad Venlo, door Uwe Majesteits regering, zooveel eenigzins mogelijk zullen gemaakt worden, zoodanige stipulatiën, waardoor in allen gevalle de handelsbetrekkingen dezer stad behouden blijven. Doch de geheele afzondering door de Duitsche tollinie van omliggende plattelands-gemeenten, zou den volslagen doodsteek geven aan Venlo's handel, eertijds zoo bloeijend, en die toch door de elkander opgevolgd hebbende gebeurtenissen reeds zooveel geleden heeft.

»De handel van Venlo, Sire! het eenigste bestaan van de inwoners dezer stad, heeft sedert de opening der Zuid-Willemsvaart in 1825 allergevoeligste verliezen geleden, en de overgeblevene takken van handel, welke voornamelijk bestaan in koloniale waren, steenkolen, kalk en het vervoer van transitgoederen voor Pruisen, over de Maas, zoude bij eene onverhoopte afscheiding eenen zekeren ondergang niet kunnen ontgaan.

»De inwoners van Venlo stellen al hunne hoop in de hooge wijsheid en vaderlijke zorg Uwer Majesteit en in de welwillende belofte van de hooge regering de lasten der mindere volksklasse te verminderen, — de wenschen door velen van Limburg's ingezetenen omtrent vrijheid van godsdienstoefening, vrijheid van onderwijs, en vereeniging geuit, te vervullen, bij voorkeur Limburgers tot de publieke ambten in dit gewest aan te stellen, enz.

»Deze beloften, Sire! hebben den besten indruk op de bevolking dezer stad gemaakt, en zij koestert de hoop, dat weldra de herziening der grondwet volgens de gewenschte vrijzinnige beginselen, zal plaats hebben, en dat men van de belastingen op de brandstoffen, het geslagt en het gemaal moge worden ontheven.

»*Venlo*, 8 juni 1848.

»Hetwelk doende:

»*Het Stedelijk Bestuur van Venlo.*"

† *Vrijhoeve Capelle*, 15 *juni*. Door de gereformeerde gemeente te Vrijhoeve Capelle *c. s.*, is aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal een adres ingediend, waarin wordt gevraagd het navolgende:

Art. 159 der gewijzigde grondwet in dezer voege te veranderen:

»Geene openbare oefening van godsdienst mag worden belemmerd, dan ingeval zij de openbare rust verstoord."

Art. 183 (betrekkelijk het onderwijs) onveranderd zoo als door de commissie is voorgesteld te willen aannemen.

En afschaffing der slaven, in de Overzeesche bezittingen.

Het adres was door een zeer aanzienlijk getal burgers, meest allen hoofden van huisgezinnen, onderteekend.

— Uit de gemeente Spring is onlangs een adres aan de Tweede Kamer gezonden, verzoekende onder anderen: *Vrijheid van vereeniging, godsdienst, onderwijs en drukpers.* Hetzelve was door een groot aantal hoofden van huisgezinnen, tot de hervormde gemeente behoorende, geteekend, en aldus *openlijk in strijd met de gevoelens der synodale commissie.* De berigtgever kan verzekeren, dat niet een der geloofsgenooten, die hij deswege heeft geraadpleegd, heeft ingestemd om zulke vrijheden tegen te werken, dat zij integendeel met hartelijke blijdschap de voorstellen, door de staatscommissie gedaan, hebben vernomen. Ook kunnen zij zich niet vereenigen met den *Kerkbode*, *Fakkel* en *Kerkelijke Courant* op deze punten.

Ook zal er uit het Land van Heusden insgelijks een dergelijk adres door de gereformeerden worden opgezonden.

Groningen, 12 *juni*. Alles voorspelt, dat het derde landhuishoudkundig congres alhier talrijk bezocht zal worden. Onderscheidene beroemde namen van beoefenaars en voorstanders van den vaderlandschen landbouw, die daarbij tegenwoordig zullen zijn, worden reeds genoemd. De geheele stad schijnt er zich een feest van te zullen maken en de bevolking alles te willen aanwenden, om het verblijf der bezoekers alhier zoo aangenaam mogelijk te maken; aan afwisseling zal het niet ontbreken, gelijk uit het programma van het congres blijkt. Burgemeester en wethouderen der stad, — overwegende, dat de bewoners eener stad, die door haren aanzienlijken graanhandel en andere takken van nijverheid aan den bloei van den landbouw in het gewest, waarvan zij de hoofdplaats is, op het naauwst is verbonden, al het gewigt zullen gevoelen, hetwelk aan de pogingen van het congres moet worden gehecht, als strekkende, om in het algemeen alle bronnen van bestaan te vermeerderen en te verbeteren, — en dus gaarne een blijk van hunne belangstelling in de menschlievende pogingen van het congres zullen willen geven, — hebben de ingezetenen uitgenoodigd, om op de drie dagen van die vereeniging, door het uitsteken der vlaggen uit hunne huizen en gebouwen, alsmede van de in de havens liggende schepen, een gepasten luister aan deze feestelijke bijeenkomst bij te zetten.

De tentoonstelling voor landbouw en veeteelt, welke gedurende het congres gehouden zal worden, belooft zeer belangrijk te zullen zijn; vele voorwerpen, waaronder schoone en voortreffelijke paarden, stieren, rammen en ander vee, zeldzame voortbrengselen van land- en tuinbouw, min bekende en door doelmatigheid uitmuntende werktuigen, gereedschappen enz. ten gebruike van den landman, zijn reeds ingezonden, en nog worden meerdere verwacht. Allen, die tot deze tentoonstelling iets wenschen bij te dragen, kunnen nog voorwerpen inzenden; wij noodigen daartoe ieder uit, die in het bezit is van een voorwerp, zeldzaam of merkwaardig genoeg, om ter bezigtiging in die keurige verzameling van landbouw en veeteelt te worden aangeboden.

(*Provinciale Groninger Courant.*)

Leeuwarden, 11 *juni*. In de op den 8sten dezer gehoudene vergadering van den Edel Achtb. Raad dezer stad, is, naar wij van goeder hand vernemen, een meer eenvoudig wijk-reglement aangenomen, ter wijziging van dat van 7 april 1842. Ten gevolge van dien zal de betrekking van opperwijkmeester en van wijkbode vervallen, waardoor de omslagtige behandeling zeer zal vereenvoudigd worden, en tegelijk een aanmerkelijke som zal worden bespaard, dewijl de eerstgemelde ambtenaar, zoo niet het maximum van het tractement *f* 500, ten minste *f* 200 à *f* 300 genoot, en de overigen ten getale van 8, ieder jaar *f* 52 uit de stedelijke kas trokken. Met genoegen melden wij deze vereenvoudiging, die zoo wij meenen te mogen verwachten, door onderscheidene andere zal worden gevolgd. Door deze afschaffing van het opperwijkmeesterschap, verviel van zelve het verzoek, gedaan door den heer *Esau*, om bij continuatie met die betrekking, expirerende met ultimo juni, te worden belast. In de daarop den 10den juni gehouden raadsvergadering, is het gedaan verzoek van den heer *Esau*, om pensioen te ontvangen, gewezen van de hand. (*N. R. C.*)

Assen, 12 *juni*. Ten aanzien van den stand der onderscheidene veldvruchten in deze provincie vernemen wij het volgende:

De winterrogge op de hooge zandige esschen heeft weinig stroo en belooft een minder gunstig verbouw dan die op de lagere bouwlanden, als zijnde deze zeer goed bezet. De zomerrogge laat voor het tegenwoordige niets te wenschen over en geeft het vooruitzigt op eene goede opbrengst. De aardappelen staan goed; voor het zetten derzelve was het voorjaarsweder gunstig. De haver en de gerst staan voordeelig, voor beide was de zaaitijd gunstig. Daar de veenen vroeger dan gewoonlijk het geval is, hebben kunnen gebrand worden, is daarvan het gevolg geweest, dat zij in den loop dezer maand hebben kunnen en zijn bezaaid geworden.

(*Drentsche Courant.*)

Zalt-Bommel, 14 *juni*. Naar wij vernemen is uit de naburige dorpen Rossum, Hurwenen, Heerewaarden en Driel een adres verzonden aan de leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, bezwaren behelzende tegen de bepalingen in de concept-grondwet, waardoor het regt van placet zoude worden opgeheven, en vrijheid van openbare oefening van godsdienst en van onderwijs door de grondwet zoude worden verleend.

Meerdere soortgelijke adressen zijn in den Bommeler- en Tielerwaard in omloop, of van daar reeds aan de Tweede Kamer opgezonden, en worden door zeer velen geteekend. (*Hand.*)

Maastricht, 15 *juni*. Wij hebben gisteren alhier eene herhaling gehad, van hetgeen daags te voren had plaats gegrepen. Er hadden zich wederom vrij talrijke zamenscholingen gevormd in de nabijheid van de Maasbrug, de Staat en de Brugstraat, doch zij bestonden grootendeels uit militairen. Ditmaal waren er echter geene posten uitgezet; men merkte alleenlijk eenige onderofficieren op, die zich op de Maasbrug geplaatst hadden om alle ongeregeldheden voor te komen.

Men spreekt er van om heden avond nog een uur vroeger de taptoe te laten slaan. Het ware te wenschen, dat men door garnizoens-verwisseling een einde maakte aan deze oneenigheden, welke niets anders dan eenen nadeeligen invloed kunnen uitoefenen op de tot dusverre alhier bestaan hebbende orde en rust bij de ingezetenen. (*Limburger.*)

Arnhem, 15 *juni*. Laatstleden zondag hadden wij het genoegen, in den vroegen morgen, bij de godsdienstoefening in de Nieuwe kerk alhier, tegenwoordig te zijn. — Aangenaam werd, gedurende de dienst, ons oor getroffen, door het wezenlijk schoone feestgezang, door een koor van mannen en vrouwen aangeheven. — De uitvoering der gezangen en psalmen, was, naar ons oordeel, de korte tijd van het bestaan dezer inrigting in aanmerking genomen, zeer goed; vooral het laatste, zijnde het 96ste der Evangelische gezangen, dat, zonder begeleiding van orgel, door het ruim 200 leden sterk, gezelschap, bij het verlaten van het kerkgebouw gezongen werd, voldeed bijzonder.

De dienst werd, bij deze gelegenheid, waargenomen door den Wel-Eerwaarden heer predikant *Veldwijk*, opzigter en hoofdbestuurder van deze christelijke zangvereeniging, waarvan alleen het doel is om, door het meerstemmig zingen der gezangen en psalmen, het kerkelijke gezang te verbeteren. — In den bloei en de vruchten van dit gezelschap, vinde de Wel-Eerw. zeer Gel. heer opzigter en bestuurder, voor zijnen ijver en bemoeijingen, zijne belooning. God geve daartoe zijnen onmisbaren zegen! (*Ingezonden.*)

Arnhem, 17 *juni*. Bij koninklijk besluit van 12

dezer, zijn alle toekenningen van vrije jagt ingetrokken en mitsdien ook die, welke nog waren toegelaten krachtens besluit van 26 maart 1842, no. 60.

— Met veel genoegen hebben wij sedert eenige avonden mad. *Roeder-Vogt* en *Frombach* en den heer *Keisser*, op het stationsgebouw alhier, in hun melodieus spel gehoord en bewonderd, jammer dat het publiek van deze zoo schoone gelegenheid om zich eenige genoegelijke avonden te verschaffen zoo weinig heeft gebruik gemaakt. Wij hopen echter dat de beide avonden voor hun vertrek naar het Loo betere uitkomsten zullen opleveren.

Arnhem, *17 juni.*

In het nommer van ons *Bijblad* van eergisteren hebben wij medegedeeld: 1. *Het ministerie en de Buitenlandsche Zaken.* 2. Binnenlandsche berigten: *Y-S-club-berigt; druk bezoek van het Badhuis met de Pinksterdagen; de onderteekenaren van het Leidsche bemiddelings-adres; veroordeeling van* de Burger; *wedstrijd van grasmaaijers te Naaldwijk; vijfde algemeene vergadering van de Zeeuwsche Maatschappij van Landbouw te Hulst; achtste algemeene vergadering van de Nederlandsche Vereeniging tot afschaffing van sterken drank.* 3. Buitenlandsche berigten: *Nieuwstijdingen uit Turkije en Zwitserland;* Frankrijk: *toestand van Parijs, Bonapartistische proclamatiën, opruijingen der communistische en socialistische bladjes, verslag van de zitting der Nationale Vergadering van den 12den.* Spanje. Groot-Brittannie: *de scheepvaartwetten; uitvoer gedurende april van de voornaamste artikelen van Britsch fabrikaat; Chartistische bewegingen; tijdingen uit Ierland.* 4. Correspondentie.

— Wij deelen in het nommer van ons *Bijblad* van heden het volgende mede: 1o. *Het adres der synodale commissie.* 2o. Binnenlandsche berigten: *Intrekking der toekenningen van vrije jagt;* mr. J. U. de Kempenaer *benoemd tot adjunct-rijks-advocaat in Gelderland; adressen aan de Tweede Kamer; het geschrift van den heer* Kruseman; *prachtuitgave van* Vondel; *derde landhuishoudkundig congres te Groningen.* 3o. Buitenlandsche berigten: *Turkije*, Mehemed-Ali. Het Noorden: *Berigten uit Denemarken en Zweden. Duitschland, Oostenrijk en Italië: Schrijven van den Paus aan den Keizer van Oostenrijk;* berigten uit Triëst. *Frankrijk: de Napoleoniden. België: verkiezingen. Groot-Brittannië: uittreksel uit een vertoog van den Times over de Deensche aangelegenheden.*

Mengelwerk.

In een verloren hoekje der *Kölnische Zeitung* rigt *eine Rheinländerin* eene roerende oproeping aan de Rhijnlandsche vrouwen en jonkvrouwen, om hen te smeeken een penninkske uit te leggen tot het formeren eener Duitsche vloot. (Verbeeldt u een' hoop hannekemaaijers als matrozen!) De *Rheinländerin* wil geen geld. »Geld" zegt zij, »hebben de minste »van ons Duitsche vrouwen, want wij laten ons »weinig geven, en geven weg zoo lang wij hebben." Maar waarmede zal men dan eene vloot bouwen, als men het niet met geld doet? Met vingerhoeden, met ringetjes en naaldenkokertjes. »*Laszt uns einen Theil dieses uns allein zugehörenden kleinen Eigenthums freudig opfern — und sei es auch nur* EIN KLEINER SILBERNER *REIF.*" De *Rheinländerin* noodigt hen verder uit »hunne ijdelheid" te offeren (*nur unsere Eitelkeit laszt uns opfern*). Eene vloot gebouwd van de vingerhoeden, de naaldenkokers, en de »ijdelheid" der Duitsche vrouwen.

Als het eene persiflage is, is zij niet onaardig.

In het *Handelsblad* van donderdag leest men eene opmerkelijke advertentie, bij welke de voogden van een fatsoenlijk meisje, van 23 jaar, *goed bemiddeld*, aanvraag doen naar een fatsoenlijk jongman van 25—30 jaren, die geschikt en genegen is, genoemde jonge jufvrouw, naar behooren, te »maintineren." Jammer dat alleen Israëlitische heeren zullen mogen concurreren, daar de jonge jufvrouw dezelfde godsdienst belijdt. (1)

Een onzer bladen meldt ons de verschrikkelijke tijding, dat wij bedreigd worden, met eene prachtuitgave van de werken van JOOST VAN DEN VONDEL dat den kannibalen titel zal voeren van: *De* GEZAMELDE *(! ! !) werken van* JOOST VAN DEN VONDEL. Het publiek is dus nu gewaarschuwd. Een ieder passe op zijne zakken.

O, Nederlandsch instituut, wanneer zal uw zuiverings-committé over zulk eene barbaarscheid regt doen? De zaak is ernstig genoeg om terstond eene *gezamelde* vereeniging van het instituut te *zamelen.*

(1) Zie hier de advertentie in zijn geheel: »Voogden verlangen voor een *fatsoenlijk meisje* »van de *israëlitische godsdienst*, 23 jaren oud, »goed bemiddeld, een jongman van 25 à 30 jaren, »van dezelfde godsdienst, fatsoenlijke afkomst en »zedelijk gedrag, bekwaam eene vrouw te kunnen »maintineren. Men adressere zich per franco brie»ven, eigenhandig geteekend, met opgaaf van be»roep, onder de letters R. V. H. aan den boekhan»delaar D. T. LOTZ, te Amsterdam."

Correspondentie.

Volbloed-Militair en *Beknopte ontleding van het artikel: De eed der officieren, voorkomende in nommero 11 van den* Militairen Spectator 1848, *tot gerief van hen, die den* Spectator *soms niet lezen*, zullen zoo spoedig mogelijk geplaatst worden.

Op den brief van *Q.* gedagteekend *Leiden, 14 juni*, kunnen wij geen regard slaan, daar deze weder naamloos is. De verzekering: »Indien gijlieden »echter wist hoezeer ik in de gelegenheid ben ge»weest eene juiste kennis van koloniale zaken en per»sonen op te doen — zou hoogst denkelijk wel allen »twijfel aan de waarheid van het door mij ter neder ge»stelde ophouden," waarborgt ons volstrekt niet, juist omdat wij, daar de schrijver zich niet noemt, het *niet* weten. De schrijver behoorde zich althans aan *ons* kenbaar te maken. In den voorslag van eene persoonlijke ontmoeting kunnen wij niet treden. De vorige brief is aan het opgegeven adres verzonden, doch aan ons geretourneerd, bij gebrek van afhaling. Indien de inzender dus zijne stukken terug verlangt, zal hij ons een ander adres moeten opgeven of de stukken bij ons doen afhalen.

Een ingezonden stuk beginnende met de woorden: »Sedert ruim eene maand" en eindigende: »Zoo iemand uit den dienst te ontslaan of te pen»sioneren" kan niet geplaatst worden.

Van het stuk uit *'s Bosch* XIV *juni* 48, onderteekend G. N Z. met het ingeslotene kan geen gebruik gemaakt worden. Het blijft ter beschikking van den inzender op ons bureau liggen.

Advertentiën.

Marktprijzen.

ARNHEM, 16 juni.

Oude Weit van *f* 0.00 tot *f* 0.00; *Nieuwe Weit* van *f* 6.25 tot *f* 9.00; *Rogge* van *f* 5.05 tot *f* 5.40; *Boekweit* van *f* 5.00 tot *f* 5.75; *Garst* van *f* 3.30 tot *f* 3.75; *Friesche Haver* van *f* 3.50 tot *f* 0.00; *Voerhaver* van *f* 2.60 tot *f* 3.00; *Witte Boonen* van *f* 0.00 tot *f* 0.00; *Paardeboonen* van *f* 5.50 tot *f* 0.00; *Graauwe Erwten* van *f* 0.00 tot *f* 0.00; *Groene Erwten* van *f* 0.00 tot *f* 0.00; *Geele Erwten* van *f* 0.00 tot *f* 0.00; *Koolzaad* van *f* 0.00 tot *f* 0.00; *Aveelzaad* van *f* 0.00 tot *f* 0.00; *Klaverzaad* van *f* 00.00 tot *f* 00.00; *Aardappelen* van *f* 1.75 tot *f* 2.25; *Boter* van *f* 0.62 tot *f* 0.70 *het pond.*

Waterhoogte te Arnhem.

Den 17 Juni 1 El 8 Palm 0 Duim; gew. 0 D. gev 2 D.

Te Arnhem, bij G. J. THIEME, Boekdrukker.